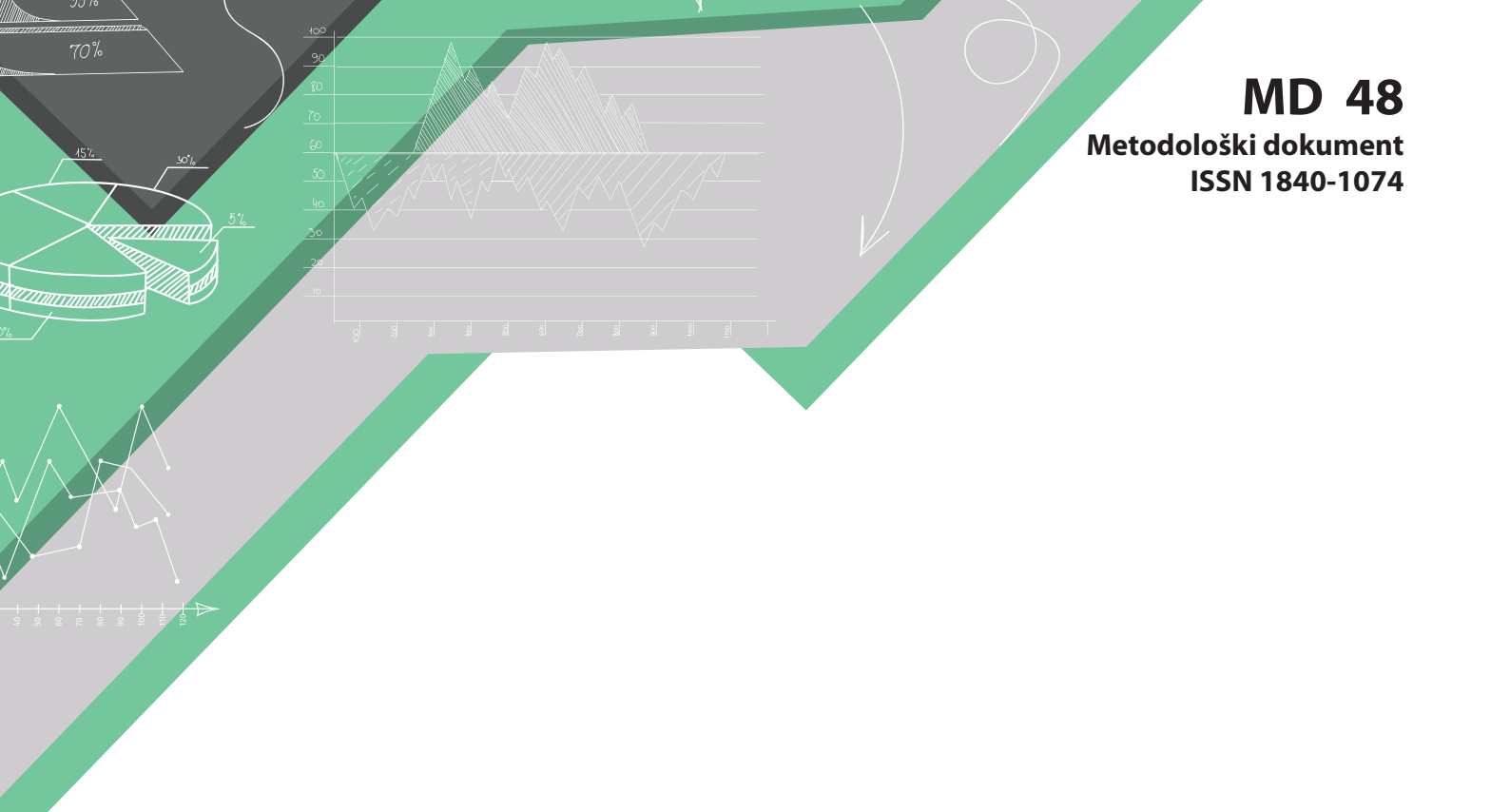

MD 48

Metodološki dokument

ISSN 1840-1074

KRATKO UPUTSTVO ZA KORISNIKE

STATISTIKA ROBNE RAZMJENE BiH S INOSTRANSTVOM

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo 2024.

Obavezni ste da prilikom dozvoljenih radnji, u svom proizvodu ili aplikaciji navedete izvor podataka.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Cilj uputstva.....	4
1.2. Značaj statistike robne razmjene s inostranstvom.....	4
2. INSTITUCIONALNI OKVIR I PRAVNA REGULATIVA	4
2.1. Institucionalni okvir.....	4
2.2. Pravna regulativa.....	4
3. PRIKUPLJANJE PODATAKA I OBUHVAT	5
3.1. Izvor podataka.....	5
3.2. Jedinica posmatranja.....	5
3.3. Statističko područje.....	5
3.4. Referentni period.....	6
3.5. Trgovački sistem.....	6
3.6. Obuhvat transakcija.....	6
3.7. Klasifikacije.....	7
4. PROIZVODNJA PODATAKA	7
4.1. Raspoloživi statistički podaci.....	7
4.1.1. Zemlja partner.....	8
4.1.2. Proizvod.....	8
4.1.3. Vrijednost izvoza/uvoza.....	8
4.1.4. Jedinica mjere.....	9
4.1.5. Statistička procedura.....	10
4.1.6. Vrsta valute.....	10
4.1.7. Vrsta transakcije.....	10
4.1.8. Povlastica.....	11
4.1.9. Podaci o prijevozu.....	11
4.2. Revizija podataka.....	11
5. KVALITETA PODATAKA	12
5.1. Tačnost podataka.....	12
5.2. Uporedivost podataka.....	12
6. DISEMINACIJA PODATAKA	12
6.1. Korisnici podataka.....	12
6.2. Publikacije.....	13
6.3. Povjerljivost podataka.....	14
SKRAĆENICE	15

1. UVOD

1.1. Cilj uputstva

Cilj ovoga uputstva je omogućiti upotrebu statističkih podataka o robnoj razmjeni BiH s inostranstvom koje objavljuje Agencija za statistiku BiH (BHAS). Uputstvo daje opis osnovne metodologije koja se koristi za kompiliranje statističkih podataka, pojašnjava ulogu Agencije za statistiku BiH u diseminaciji statističkih podataka i navodi izvore podataka koji su na raspolaganju korisnicima.

1.2. Značaj statistike robne razmjene s inostranstvom

Potreba za statističkim podacima o robnoj razmjeni je evidentna. Međunarodna trgovina predstavlja značajan dio svjetske ekonomije i kao takva traži pouzdana mjerenja, a relevantni statistički podaci trebaju biti uporedivi i diseminirani širokoj javnosti.

Statistika robne razmjene s inostranstvom predstavlja značajan primarni izvor podataka za veliki dio mjerodavnih tijela koja donose odluke za javni i privatni sektor.

2. INSTITUCIONALNI OKVIR I PRAVNA REGULATIVA

2.1. Institucionalni okvir

Agencija za statistiku BiH je institucija nadležna za proizvodnju podataka o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom.

Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) je institucija mjerodavna za prikupljanje i kontrolu jedinstvenih carinskih isprava. Uprava za indirektno oporezivanje dostavlja Agenciji za statistiku BiH podatke o robnoj razmjeni BiH s inostranstvom, tj. podatke iz jedinstvenih carinskih isprava. UIO je institucija na državnom nivou.

2.2. Pravna regulativa

Statističke aktivnosti Agencije za statistiku BiH su određene Zakonom o statistici BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 26/04 i 42/04).

Agencija za statistiku BiH i Uprava za indirektno oporezivanje su potpisale Protokol o saradnji 2005. godine i revidirale ga 2014. i 2017. godine.

Carinsko praćenje izvoza i uvoza robe radi se u potpunosti u skladu sa Zakonom o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10, 76/11 i 58/15), Zakonom o carinskoj tarifi BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 1/98, 5/98, 7/98, 31/02, 19/03, 32/04, 48/05, 76/06, 35/09, 14/10 i 58/12) i Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11).

Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom se zasniva na sljedećim evropskim regulativama:

- Regulativi (EU) 2019/2152 Evropskog parlamenta i Vijeća o evropskim poslovnim statistikama;

- Provedbenoj regulativi Komisije (EU) 2020/1197 o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Regulativom (EU) 2019/2152 Evropskog parlamenta i Vijeća o evropskim poslovnim statistikama;
- Provedbenoj regulativi Komisije (EU) 2021/1225 o utvrđivanju modaliteta razmjene podataka u skladu s Regulativom (EU) 2019/2152 Evropskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni Provedbene regulative Komisije (EU) 2020/1197 u pogledu države članice izvoza izvan Unije i obaveza izvještajnih jedinica;
- Delegiranoj regulativi Komisije (EU) 2021/1704 o dopuni Regulative (EU) 2019/2152 Evropskog parlamenta i Vijeća dodatnim utvrđivanjem pojedinosti statističkih informacija koje trebaju dostavljati poreska i carinska tijela i o izmjeni priloga V. i VI. toj Regulativi;
- Provedbenoj regulativi Komisije (EU) 2020/1470 o nomenklaturi zemalja i područja za evropske statistike o međunarodnoj trgovini robom te o geografskom raščlanjivanju za druge poslovne statistike.

3. PRIKUPLJANJE PODATAKA I OBUHVAT

3.1. Izvor podataka

Agencija za statistiku BiH koristi jedinstvene carinske isprave kao jedini izvor podataka. Jedinstvena carinska isprava je dokument koji deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr. špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. UIO dostavlja Agenciji za statistiku BiH sljedeće tabele iz sistema ASYCUDA World (software koji koristi UIO za prikupljanje i obradu jedinstvenih carinskih isprava), na redovnoj mjesečnoj osnovi u obliku Access baze podataka:

- SAD_GEN
- SAD_ITEM

UIO dostavlja navedene podatke Agenciji za statistiku BiH do 07. u mjesecu za prethodni mjesec.

3.2. Jedinica posmatranja

Jedinica posmatranja statističkoga istraživanja robne razmjene BiH s inostranstvom su pravne i fizičke osobe koje izvoze i uvoze robu, odnosno podnose jedinstvenu carinsku ispravu Upravi za indirektno oporezivanje.

3.3. Statističko područje

Područje posmatranja u statistici robne razmjene BiH s inostranstvom je carinsko područje BiH. Prema Zakonu o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10, 76/11 i 58/15), carinsko područje BiH obuhvaća teritoriju BiH, uključujući i teritorijalne vode, unutrašnje vodene tokove i vazdušni prostor BiH. Carinsko područje BiH je ograničeno carinskom crtom koja se podudara s državnim granicom. Carinsko područje BiH je jedinstveno.

3.4. Referentni period

Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom se prikuplja na mjesečnom nivou. U teoriji, referentni period je kalendarski mjesec u kojemu se vrši izvoz ili uvoz robe. U praksi, informacija se odnosi na mjesec u kojemu UIO prihvati jedinstvenu carinsku ispravu.

Godišnji podaci se izračunavaju agregiranjem relevantnih mjeseci.

3.5. Trgovački sistem

Općenito posmatrano, postoje tri pristupa, usko povezana s carinskim procedurama, koja se koriste za mjerenje međunarodne robne razmjene. To su sistem opće trgovine, sistem specijalne trgovine (proširena definicija) i sistem specijalne trgovine.

Sistem opće trgovine predstavlja širi koncept i uključuje sve robe koje ulaze na ili napuštaju ekonomsku teritoriju zemlje, osim roba u tranzitu. Statistička teritorija uključuje carinska skladišta, sve tipove slobodnih zona, prostore za unutrašnju obradu robe i područje slobodnog kretanja robe.

Sistem specijalne trgovine (proširena definicija) uključuje industrijske slobodne zone, prostore za unutrašnju obradu robe i područje slobodnog kretanja robe. Robe iz inostranstva koje se primaju u carinska skladišta se ne evidentiraju osim ukoliko ne idu naknadno u slobodan promet u zemlji prijema (ili se stavljaju u carinsku proceduru unutrašnje obrade ili obrade pod carinskom kontrolom). Na sličan način, robe koje izlaze iz carinskih skladišta i napuštaju zemlju ne evidentiraju se kao izvoz.

Sistem specijalne trgovine uključuje samo područje slobodnog kretanja robe, odnosno izvoz iz tog područja i uvoz u to područje.

Statistički podaci o robnoj razmjeni BiH s inostranstvom se proizvode u skladu sa sistemom specijalne trgovine (proširena definicija), prema preporuci Eurostat-a.

3.6. Obuhvat transakcija

Međunarodna preporuka je da se evidentiraju sve robe koje se dodaju ili oduzimaju od ukupnih materijalnih resursa zemlje, bilo ulaskom (uvoz) ili izlaskom (izvoz) s ekonomskog teritorija zemlje.

Roba u tranzitu je automatski isključena iz obrade obzirom da Uprava za indirektno oporezivanje ne dostavlja te podatke Agenciji za statistiku BiH. Određena kretanja su uključene/isključene samom primjenom sistema specijalne trgovine (proširena definicija).

Također, iz statistike robne razmjene BiH s inostranstvom se isključuju sljedeće robe/transakcije, prema preporuci Eurostat-a:

- monetarno zlato;
- zakonita sredstva plaćanja i vrijednosni papiri;

- robe za privremenu upotrebu i nakon privremene upotrebe, ako su zadovoljeni sljedeći uslovi: nije planirana ni urađena obrada, očekivana privremena upotreba ne traje duže od 24 mjeseca i nije došlo do promjene vlasništva niti je promjena vlasništva planirana;
- robe koje se kreću između BiH i njenih teritorijalnih enklava u drugim zemljama, kao i između BiH i teritorijalnih enklava drugih zemalja ili međunarodnih organizacija (teritorijalne enklave uključuju ambasade i nacionalne oružane snage stacionirane izvan teritorije matične zemlje);
- preuzimanje software-a s interneta;
- robe koje treba popraviti i robe nakon popravaka, kao i dijelovi koji su zamijenjeni;
- sredstva transporta koja putuju u sklopu svoga posla prijevoza robe;
- lična imovina.

3.7. Klasifikacije

Kompleksna narav osnovnih carinskih i statističkih potreba zahtijeva detaljnu klasifikaciju proizvoda. Harmonizovani sistem opisa i šifriranja proizvoda (HS) ili proširena verzija zasnovana na Harmonizovanom sistemu, kao što je Kombinovana nomenklatura (CN), koju koriste zemlje članice EU, osigurava takve detaljne podatke. Carinska tarifa BiH (CTBiH) predstavlja dalju razradu sistema HS i CN. Ažurira je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a implementira UIO. Ove klasifikacije su zasnovane na naravi proizvoda. Međutim, za analitičke potrebe takva podjela proizvoda nije najadekvatnija. Kategorije proizvoda koje bolje zadovoljavaju ekonomske analize daje Standardna međunarodna trgovačka klasifikacija (SMTK/SITC). Postoje klasifikacije čiji je primarni cilj klasifikovati proizvodne ekonomske djelatnosti, poput Klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj zajednici (NACE). Klasifikacija proizvoda po djelatnostima u Evropskoj zajednici (CPA) predstavlja dalju razradu Klasifikacije ekonomskih djelatnosti u Evropskoj zajednici, prema proizvodima. Klasifikacija djelatnosti BiH (KDBiH) i Klasifikacija proizvoda po djelatnostima BiH (KPDBiH) je usaglašena s pomenutim evropskim klasifikacijama. Klasifikacija prema glavnim industrijskim grupama (GIG/MIG) svrstava industrije odnosno proizvode prema njihovoj namjeni.

UIO koristi ISO 3166 alpha 2 oznake prilikom klasificiranja zemalja. Statističke institucije u BiH koriste Geonomenklaturu, kao i zemlje EU.

4. PROIZVODNJA PODATAKA

4.1. Raspoloživi statistički podaci

Agencija za statistiku BiH proizvodi sljedeće podatke:

- tok vanjskotrgovačke robne transakcije (uvoz ili izvoz),
- godina,
- mjesec,
- zemlja partner,
- dodatna zemlja partner,
- proizvod,
- statistička vrijednost,
- neto masa (količina u kilogramima),

- količina u dopunskoj jedinici mjere,
- statistička procedura,
- vrsta valute,
- vrsta transakcije,
- povlastica-zemlja,
- način prijevoza na granici,
- vrši li se transport robe u kontejnerima ili ne.

4.1.1. Zemlja partner

Statistika robne razmjene po zemljama u koje se izvozi ili iz kojih se uvozi roba, i kada je u pitanju ukupna vrijednost robne razmjene i kada je u pitanju količina i vrijednost trgovine po pojedinačnim robama, ima značajnu analitičku vrijednost. Ti se podaci koriste za brojne namjene, uključujući analizu ekonomskih kretanja, nacionalne račune, platni bilans, obrasce regionalne trgovine, analizu tržišta i poslovne odluke, trgovačku politiku i pregovore, kao i provjeru tačnosti i pouzdanosti podataka robne razmjene s inostranstvom.

Kada je u pitanju izvoz, trgovački partner BiH je, u načelu, zemlja konačnoga odredišta robe (poznata u vrijeme izvoza).

Kada je u pitanju uvoz, trgovački partner BiH je zemlja porijekla robe, u skladu sa preporukama Eurostat-a. Za robe koje su u potpunosti proizvedene u datoj zemlji smatra se da imaju porijeklo, tj. potiču iz te zemlje, a za robe proizvedene u dvije ili više zemalja smatra se da imaju porijeklo, tj. potiču iz zadnje zemlje u kojoj je došlo do značajne obrade.

U nekim slučajevima (nepoznata zemlja porijekla, vraćena roba, roba koja je obrađena u trećoj zemlji, umjetnine i starine), kao zemlja partner kada je u pitanju uvoz se smatra zemlja konsignacije/izvoza. Zemlja konsignacije/izvoza označava zemlju iz koje je roba prvobitno isporučena u zemlju uvoza, ukoliko nije došlo do komercijalne transakcije (npr. prodaje ili obrade robe) ili zaustavljanja koje nije povezano s transportom u zemlji tranzita; ako dođe do takvog zaustavljanja ili komercijalne transakcije, zadnja zemlja tranzita u kojoj se takvo zaustavljanje ili transakcija desila predstavljati će zemlju konsignacije/izvoza.

Kada je u pitanju izvoz i uvoz električne energije, gore navedena pravila se ne primjenjuju (od 2022.). Zemlja partner u slučaju izvoza i uvoza električne energije može biti samo susjedna zemlja tj. Hrvatska, Srbija ili Crna Gora.

4.1.2. Proizvod

Proizvod je definisan Carinskom tarifom BiH, koja se revidira na godišnjem nivou. Ona sadrži oko 10000 proizvoda.

4.1.3. Vrijednost izvoza/uvoza

Kako bi se kompilirala statistika robne razmjene s inostranstvom potrebno je odrediti cijenu za svaku robnu transakciju koja će biti uključena u navedenu statistiku, bez obzira da li je ili nije takva roba prodana, razmijenjena ili ustupljena bez plaćanja. Statistička vrijednost jeste zbroj transakcijske vrijednosti robe i vrijednosti izvršenih usluga za isporuku robe do granice zemlje izvoznika ili zemlje uvoznika (uglavnom prijevoz i osiguranje) koje nisu uključene u njihovu transakcijsku vrijednost.

Prema međunarodnim preporukama, statistička vrijednost robe koja se izvozi treba biti na paritetu FOB, dok statistička vrijednost robe koja se uvozi treba biti na paritetu CIF. FOB paritet uključuje transakcijsku vrijednost robe i vrijednost usluga izvršenih s ciljem isporuke robe do granice zemlje izvoza. CIF paritet uključuje transakcijsku vrijednost robe, vrijednost usluga izvršenih s ciljem isporuke robe do granice zemlje izvoza i vrijednost usluga izvršenih s ciljem isporuke robe od granice zemlje izvoza do granice zemlje uvoza. Prema tome, statistička vrijednost ne uključuje terećenja na izvoz ili uvoz, kao što su carine, PDV, akcize, takse, izvozna refundiranja ili druga terećenja sa sličnim efektom.

Statistička vrijednost za izvoz je definisana od strane Uprave za indirektno oporezivanje BiH na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u inostranstvu, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prijevoza, osiguranja i otpremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u inostranstvu,
- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednosti iz fakture povećava se za troškove prijevoza, osiguranja i otpremanja robe od mjesta isporuke u BiH do granice BiH.

Statistička vrijednost za uvoz je definisana od strane Uprave za indirektno oporezivanje BiH na sljedeći način:

- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u inostranstvu, vrijednost iz fakture povećava se za troškove prijevoza, osiguranja i dopremanja robe od mjesta isporuke do granice BiH,
- ako je ugovoreno mjesto isporuke robe u BiH, vrijednost iz fakture umanjuje se za troškove prijevoza, osiguranja i dopremanja robe od granice BiH do mjesta isporuke u BiH.

4.1.4. Količina robe

Jedinice mjere za količinu se odnose na fizičke karakteristike robe i kako one nemaju problema s vrednovanjem u većini slučajeva daju pouzdaniji indikator međunarodnih kretanja robe. Upotreba odgovarajućih jedinica mjera za količinu može rezultirati u boljoj uporedivosti podataka o robnoj razmjeni jer su razlike u jedinicama mjera za količinu između zemlje uvoznika i zemlje izvoznika manje nego razlike u vrijednosti. Jedinice mjere za količinu se često koriste za provjeru pouzdanosti podataka iskazanih vrijednosno. Osim toga, jedinice mjere za količinu su nužne za pripremu indeksnih brojeva i za statistiku prijevoza.

Standardne jedinice mjere za količinu Svjetske carinske organizacije su sljedeće:

- težina – kilogram (kg); karat (carat)
- dužina – metar (m)
- površina – kvadratni metar (m²)
- volumen – kubni metar (m³); litar (l)
- električna energija – 1,000 kilovat sati (1,000 Kwh)
- broj komada – komadi (u); parovi (2u); tuce (12u); hiljade komada (1,000u); paketi (u(set/packs))

U BiH se neto masa u kilogramima uvijek iskazuje u jedinstvenim carinskim ispravama. Neto masa je masa robe bez pakovanja. Dopunske jedinice su npr. litra, broj komada ili kvadratni metar.

4.1.5. Statistička procedura

U okviru statistike robne razmjene BiH s inostranstvom, primjenjuju se sljedeće statističke procedure (koje proizilaze iz carinskih procedura):

Normalan/redovan uvoz i izvoz

Normalan/redovan uvoz i izvoz robe podrazumijeva robe koje su uvezene/izvezene bez namjere ponovnoga izvoza/uvoza.

Unutrašnja obrada

Procedura unutrašnje obrade omogućuje da se roba privremeno uveze u zemlju s ciljem obrade, a potom da se roba dobivena iz procesa obrade ponovno izveze bez plaćanja carina ili davanja, tj. bez postupaka što se provode u sklopu trgovačke politike koja se normalno primjenjuje na uvezene robe.

Vanjska obrada

Procedura vanjske obrade omogućuje privremeni izvoz roba s ciljem obrade i uvoza kompenzirajućih proizvoda, tj. proizvoda dobivenih iz procesa obrade uz puno ili djelomično izuzimanje od plaćanja carina i davanja.

4.1.6. Vrsta valute

Fakturisana valuta predstavlja valutu korištenu u trgovačkoj fakturi. Podaci prema fakturiranoj valuti se mogu koristiti npr. da se istraži upotreba eura, američkog dolara i konvertibilne marke u statistici robne razmjene BiH s inostranstvom.

4.1.7. Vrsta transakcije

Vrsta transakcije predstavlja vrstu trgovačkog posla koji se obavlja. Vrste transakcije su sljedeće:

- transakcije koje obuhvaćaju stvarni ili namjeravani prijenos vlasništva uz naplatu ili neku drugu naknadu,
- povrat robe i zamjena robe bez naplate,
- transakcije (koje nisu privremenog karaktera) koje obuhvaćaju prijenos vlasništva, ali bez naknada,
- transakcije u smislu obrade prema ugovoru ili popravke,
- transakcije nakon obrade prema ugovoru ili popravke,
- transakcije bez prijenosa vlasništva i druga privremena upotreba uz izuzetak obrade prema ugovoru ili popravke,

- transakcije u svezi sa zajedničkim odbrambenim programima ili drugim međuvladinim proizvodnim programima,
- dopremanje građevinskog materijala i opreme u vezi s aktivnostima na izgradnji ili projektovanju koji predstavljaju dio općeg ugovora,
- ostale transakcije.

4.1.8. Povlastica

Povlastica predstavlja mjeru kojom se određenim zemljama koje imaju robnu razmjenu s BiH odobrava preferencijalni tarifni postupak u skladu sa sklopljenim ugovorima (npr. ugovorima o slobodnoj trgovini).

4.1.9. Podaci o prijevozu

Način prijevoza

„Način prijevoza na granici“ znači način prijevoza koji je određen aktivnim sredstvom prijevoza kojim:

- u slučaju izvoza, robe napuštaju statističku teritoriju BiH,
- u slučaju uvoza, robe koje ulaze na statističku teritoriju BiH.

Načini prijevoza su: pomorski prijevoz, željeznički prijevoz, cestovni prijevoz, vazdušni prijevoz, poštanske pošiljke, fiksne instalacije, prijevoz u unutrašnjem riječnom prometu i vlastiti pogon.

Kontejneri

UIO prikuplja podatak o tome da li se roba prevozi u kontejnerima ili ne. Oznake koje se koriste su:

- 0 – roba koja se ne transportira u kontejnerima;
- 1 – roba koja se transportira u kontejnerima.

4.2. Revizija podataka

Agencije za statistiku BiH vrši reviziju podataka (prema potrebi) na mjesečnom i godišnjem nivou. Mjesečna revizija se vrši svaki mjesec za period od početka godine. Svaki mjesec UIO dostavlja BHAS-u bazu podataka koja sadrži podatke za period od početka godine, sa svim revizijama i korekcijama. Godišnja revizija se vrši prilikom proizvodnje konačnih podataka za prethodnu godinu koji se objavljuju u julu tekuće godine u Tematskom biltenu.

5. KVALITETA PODATAKA

5.1. Tačnost podataka

Kontrola i korekcija pogrešaka predstavlja radno intenzivan proces. Agencija za statistiku BiH procjenjuje kada je potrebno uraditi korekcije.

Kada govorimo o jedinstvenim carinskim ispravama, kontrole se u širem smislu mogu klasifikovati kao:

- Osnovne kontrole: podrazumijevaju provjeru valjanosti podataka i odnose se na sve prikupljene varijable. Pogreška valjanosti podataka otkriva se kada unos podataka nije tačan, što opet može dovesti do problema kada se radi obrada podataka, tako da se ne može uključiti u statističke analize, pa se mora izbrisati ili korigovati. Primjeri ovakvih pogrešaka su netačne šifre ili šifre koje nedostaju, vrijednosti kojih nema u deklaracijama, slovne oznake u numeričkim poljima, i obrnuto, itd.
- Kompleksne kontrole podrazumijevaju provjere tačnosti podataka i procjene svih mogućih pogrešaka koje su u vezi s podacima. Činjenica je da neki podaci koji su prošli provjeru valjanosti ipak mogu biti netačni. Rezidualne greške se mogu otkriti ako tražimo nekonzistentne varijable. Jedinstvena carinska isprava je, npr. interno nekonzistentna kada se upoređuju različite varijable, ili nije konzistentna s onim podacima koji su dostavljeni u prethodnim mjesecima.

5.2. Uporedivost podataka

Podaci o robnoj razmjeni BiH s inostranstvom se mogu porediti s podacima o robnoj razmjeni drugih zemalja s BiH. Ovdje dolazi do određenih odstupanja u podacima (izvoz jedne zemlje ne predstavlja uvoz druge zemlje i obratno). Do odstupanja dolazi iz sljedećih razloga:

- trgovački sistem koji se koristi (generalni, specijalni-proširena definicija ili specijalni),
- kvazi tranzit kada je u pitanju robna razmjena sa zemljama EU,
- definicija partner zemlje (zemlja porijekla ili zemlja konsignacije/izvoza),
- CIF/FOB paritet,
- pogrešno klasifikovanje robe,
- povjerljivost podataka,
- vremenska razlika u registrovanju transakcije,
- revizija podataka,
- pretvorba valute.

6. DISEMINACIJA PODATAKA

6.1. Korisnici podataka

Najznačajniji korisnici podataka u BiH su:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH
- Centralna banka BiH
- Ministarstvo vanjskih poslova BiH

Najznačajniji međunarodni korisnici podataka su:

- Eurostat
- UN
- MMF
- ITC

Kao značajne korisnike podataka bi trebalo pomenuti i preduzeća, kojima podaci služe za istraživanje tržišta i kreiranje njihove poslovne politike.

6.2. Publikacije

Mjesečno saopćenje o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom se objavljuje 20 dana nakon završetka referentnog mjeseca.

Mjesečno saopćenje daje sljedeće podatke/tabele:

- Izvoz i uvoz BiH po mjesecima,
- Izvoz i uvoz BiH po zemlji namjene i porijekla,
- Izvoz i uvoz BiH po odjeljcima Carinske tarife BiH (Harmonizovanog sistema 2017),
- Izvoz i uvoz BiH po sektorima i odsjecima SMTK/SITC rev.4,
- Izvoz i uvoz BiH po glavnim trgovačkim partnerima, prema sektorima SMTK/SITC rev.4,
- Izvoz i uvoz BiH po područjima i oblastima KD BiH 2010/NACE rev.2,
- Izvoz i uvoz BiH po glavnim industrijskim grupama,
- Izvoz i uvoz BiH po statističkim procedurama.

Kvartalno saopćenje o indeksima jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH se objavljuje 50 dana nakon završetka referentnog kvartala. Objavljaju se podaci po područjima i oblastima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010/NACE rev.2 i sektorima Standardne međunarodne trgovačke klasifikacije rev.4.

Godišnje saopćenje o statistici robne razmjene BiH prema vrsti valute se objavljuje 58 dana nakon završetka referentne godine. Objavljaju se podaci prema vrsti valute i sektorima Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije rev.4.

Godišnji tematski bilten o statistici robne razmjene BiH s inostranstvom se objavljuje 7 mjeseci nakon završetka referentne godine. On sadrži iste podatke/tabele kao i saopćenja plus podatke/tabele vremenskih serija i grafički prikaz spomenutih podataka/tabele. On daje konačne podatke za prethodnu godinu.

Ove publikacije (u elektronskom obliku) se mogu naći na web stranici Agencije za statistiku BiH, www.bhas.gov.ba.

Publikacije daju prikaz agregiranih podataka. Detaljne podatke korisnici mogu dobiti na upit.

6.3. Povjerljivost podataka

U skladu sa Zakonom o statistici BiH, čl. 23. i 26. („Službeni glasnik BiH“ br. 26/04), obaveza Agencije za statistiku BiH je da prigodom prikupljanja, obrade i objave statističkih podataka BiH osigura zaštitu povjerljivosti pojedinačnih podataka i statističkih jedinica. Stepem agregiranja podataka treba biti korišten na način koji neće dovesti u pitanje načelo tajnosti individualnih podataka.

SKRAĆENICE

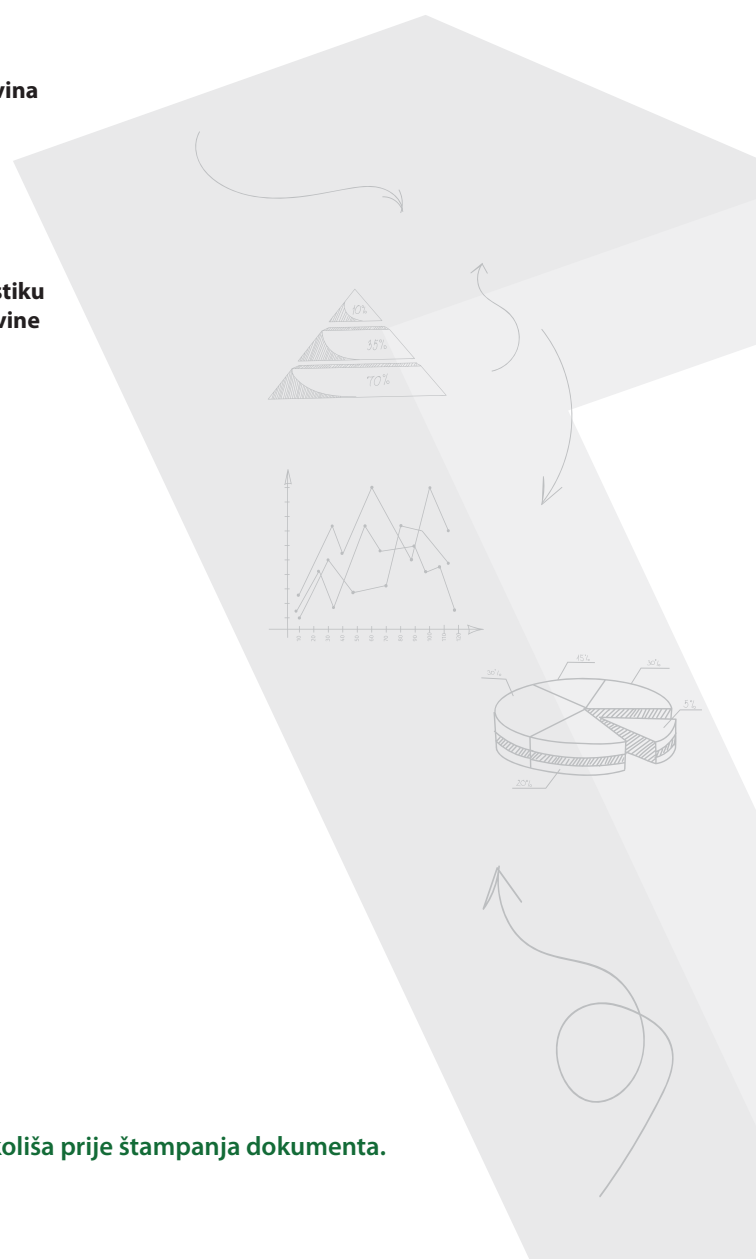
ASYCUDA – Automatski sistem za obradu carinskih podataka
BHAS – Agencija za statistiku BiH
BiH – Bosna i Hercegovina
CIF – Paritet cijena koštanja, osiguranje, prijevoz
CN – Kombinovana nomenklatura
CPA – Klasifikacija proizvoda po djelatnostima u Evropskoj zajednici
CT BiH – Carinska tarifa BiH
EU – Evropska unija
EUROSTAT – Ured za statistiku Evropske zajednice
FOB – Paritet franko brod
GIG – Glavne industrijske grupe
HS – Harmonizovani sistem
ISO – Međunarodna organizacija za standardizaciju
ITC – Međunarodni trgovački centar
JCI – Jedinstvena carinska isprava (carinska deklaracija)
KD BiH – Klasifikacija djelatnosti BiH
KPD BiH – Klasifikacija proizvoda po djelatnostima BiH
MIG – Glavne industrijske grupe
MMF – Međunarodni monetarni fond
NACE – Klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj zajednici
SITC – Standardna međunarodna trgovačka klasifikacija
SMTK – Standardna međunarodna trgovačka klasifikacija
UN – Ujedinjeni narodi
UIO – Uprava za indirektno oporezivanje

Bosna i Hercegovina

**Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine**

Razmislite o očuvanju okoliša prije štampanja dokumenta.